

Deense topmelker zweert bij nieuw rantsoeninstrument

Hoge melkprijs en oude voerkosten; 'een weelde'

De 550 koppen tellende veestapel van Hans Skovgaard in het Deense Them produceert gemiddeld 14.000 kilo melk per koe per jaar. Hij maait de eerste snee gras bewust als een van de laatsten en een gras- of maïsanalyse laat hij al enkele jaren nooit meer maken. „De benutting van het rantsoen laten we nu via melkmonsters meten, dat werkt veel beter.”

Hans Skovgaard (56) nam in 1991 met zijn vrouw Joan Fjord Tabensen het bedrijf over van zijn schoonouders met 40 koeien op 40 hectare. Ruim dertig jaar later runt Joan een goedlopende boerderijwinkel en Hans de melkveetak met 550 Holsteins die met 14.000 kilo melk per jaar gemiddeld tot de top 10 van Denemarken hoort qua productiecijfers. Dat de gehalten blijven steken op 3,8 procent vet en 3,4 procent eiwit doet daar voor hem weinig aan af. „Wij voeren een relatief eenvoudig rantsoen met een hoog aandeel eigen ruwvoer. Om de gehalten te stuwen wordt mij vaak geadviseerd vetten aan het rantsoen toe te voegen, maar dat wil ik per se niet. Die vetten gaan rechtstreeks naar de bloedbaan van de koe en ik heb er geen vertrouwen in dat dat niet meer kost dan oplevert.”

Acht melkrobots

Dat 'eenvoudige' rantsoen komt van het 450 hectare grote areaal dat de melkveehouder

in gebruik heeft. Het ruwvoeraandeel bestaat uit 65 procent snijmaïs en 35 procent gras-kuil. Aangevuld met gerstestro en erwten die ook op enkele hectares worden verbouwd. Het rantsoen wordt daarbij aangevuld met bewerkte lijnzaad, 2 kilo raapzaadschroot per koe per dag en 2 kilo mix van gerst en maïs-meel. In de acht Lely A4 melkrobots wordt dit gemiddeld met 4 kilo brok per koe aangevuld tot een maximum van 7 kilo per koe per dag voor de productiefste koeien. Het rantsoen lijkt gezien de torenhoge melkproductie, en een celgetal dat al drie jaar onder de 100 ligt, goed uitgebalanceerd te zijn. Om daartoe te komen, neemt Skovgaard echter al voor het vijfde jaar op rij geen enkel monster meer uit de gras- of maïskuilen om te analyseren. „Tegenwoordig laat ik elke drie of vier weken via een melkmonster een 'melkinfo-rapportje' maken (zie kader). Aan de hand van vetzuren wordt de benutting van het rantsoen uitgedrukt en kan ik daar goed op sturen. Meestal overleg ik over even-

tueel benodigde bijstellingen in het rantsoen louter met mijn personeelsleden, maar soms spar ik met een expert van Nordic AgriCore; zij bieden deze tool in Denemarken aan. Alle andere voeradviseurs heb ik sindsdien vriendelijk bedankt. Hun meerwaarde vind ik niet zo groot.”

Voor dat laatste heeft Skovgaard nog een belangrijke reden. „Hier in Noord-Denemarken maaien wij gemiddeld iets later de eerste snede dan bij jullie in Nederland, maar de meeste collega's proberen wel half mei alles eraf te hebben. Ik niet, ik ben standaard een van de laatsten en maai bijna nooit voor begin juni. De reden is dat de hoge suikers de conservering van de graskuil volgens mij niet ten goede komen. En ja, het ruweiwitgehalte daalt als je later maait, maar dat is een papieren probleem. De kwaliteit eiwit in de eerste snede is namelijk altijd goed. Het bewijs zie je aan onze productiecijfers. Ik heb goed en gezond voer nodig en dat lukt veel beter door iets meer geduld op te brengen. Maar

Winkel breidt uit; zuivelcoöperatie blijft klein

Joan Fjord Tabensen is de vrouw van Hans Skovgaard en zij zette in 1993 al de eerste stappen voor een boerderijwinkel. Inmiddels runnen ze al jaren ook een winkel op een tweede locatie en worden er voor de winkelverkoop wekelijks onder andere enkele runderen, varkens en kippen geslacht. Deze dieren worden allemaal grootgebracht op en rond het melkveebedrijf. Zeker 100 Angus- en Charolais-kruislingen fokt Skovgaard hier onder andere voor op en 750 vrijloopvarkens. De winkel trekt dagelijks gemiddeld enkele honderden bezoekers en maakt al jaren een gezonde zelfstandige winst. De zuivelproducten die in de boerderijwinkel

worden verkocht, zijn deels afkomstig van Them Andelsmejeri. Dit is een kleine zuivelcoöperatie die kaas produceert van twaalf melkveehouders in de omgeving die de melk daar leveren en de onderneming eigenen. Skovgaard is een van hen. „De fabriek is financieel gezond en kent nooit diepe dalen, maar met de huidige sterke prijsstijgingen kunnen we helaas niet helemaal meekomen met de hoogste melkpreisen.” Zowel in de winkel als op het melkveebedrijf, die als bedrijven los van elkaar opereren, werken zes personeelsleden. Hoewel in Denemarken arbeidskrachten vinden ook een groot issue is, heeft Skovgaard er al jaren geen

De stal kent brede boxen met zand en is verder gebouwd op automatisch melken en voeren. Een mengwagen kan hier niet naar binnen.

alle adviseurs die hier kwamen, wezen echter altijd op het relatief lage ruweiwitgehalte op papier en ik zou van alles en nog wat bij moeten voeren. Daar geloof ik duidelijk niet in en bovendien waren hun adviezen, hoe goed bedoeld ook, bijna altijd kostprijsverhogend.”

Fokken op melksnelheid

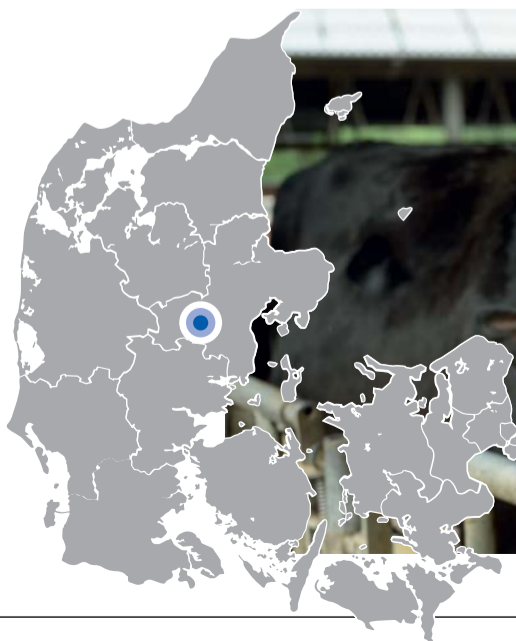
Skovgaard lijkt het gelijk aan zijn kant te hebben met de hoge productie en koeien die er bijzonder gezond en goed uitzien. Hij fokt daarbij vooral op sterk beenwerk, hoge melksnelheid. „En ik houd van grote koeien.” Om

dat laatste laat hij enthousiaste medewerkers ook graag deelnemen aan keuringen. Zo behaalde het bedrijf onder andere met een Armetto-dochter onlangs een kampioentitel op de nationale show in Herning. In melksnelheid zit de veestapel op een gemiddelde van 4 liter per minuut. „Erg belangrijk om dit niveau te halen als je veel melk per koe wilt kunnen melken”, zegt de melkveehouder. Om de klauwen gezond te houden, laat hij alle dieren driemaal per jaar bekappen. Om de zes weken komt de klauwverzorgers om een groepje dieren te behandelen. „Als het tussendoor nodig is, pak ik zelf een kreupelende koe, maar door deze

aanpak is dat gelukkig niet vaak nodig.” De melkveestapel is verdeeld in twee vaazengroepen: een groep koeien vanaf tweedekalfs die probleemloos veel melk moet kunnen produceren en een groep dieren bij één melkrobot die om reden van gust zijn of uierontsteking op de lijst staan geslacht te worden.

De middengroep bestaat momenteel uit zo'n 230 koeien en produceert gemiddeld 52 kilo melk per koe per dag. „Meestal hoeven we uit die groep hooguit één koe als attentiekoe bij de robot te halen. Zo hoort het ook. In deze groep moet alles vanzelf gaan om een veestapel als deze effectief te laten zijn.”

problemen mee. „Inmiddels komen de mensen naar mij toe om te vragen hier te mogen werken. Ik durf te stellen dat dat komt door onze bedrijfsopzet, gedreven door automatisering. De werktijden zijn daardoor acceptabel en het streven naar goede prestaties spreekt jonge ambitieuze mensen aan.” Daarbij komt volgens de melkveehouder nog een facet om de hoek kijken. „Minimaal één keer per jaar heb ik met al mijn personeel individueel een goed gesprek. Niet over het salaris of over hoe zij functioneren, maar over hoe zij vinden wat ik beter kan doen en hoe het bedrijf beter kan presteren. En dan praten we over hun rol daarin en hoe zij de toekomst van zichzelf en het bedrijf zien. Eerst vond ik het eng om mij zo kwetsbaar op te stellen, maar dit brengt ontzettend veel extra energie in het bedrijf.”

Ook bij de droge koeien loopt een mestrobot. Dit werkt goed, maar deze slijt door het zand wel sneller, beaamt Skovgaard.

Skovgaard investeerde bijna twintig jaar geleden al in een automatisch voersysteem dat over een rail gaat en zesmaal daags de melkkoeien bedient.

Skovgaard insemineert 20 procent van het onder eind van de veestapel met vleesveestieren. De kalveren die daaruit worden geboren, worden op het bedrijf opgefokt en benut in het eigen kleine slachthuis achter de boerderijwinkel. Van alle andere dieren houdt hij de vaarskalveren volledig aan. Daarbij wordt ook nog ongeveer 10 procent van de veestapel met gesekt sperma geïnsemineerd. „Er kalven nu jaarlijks zo'n 250 vaarzen en ik wil in onze eigen stal en klimaat van elke vaars zelf zien of zij goed genoeg presteert of niet. Is dat niet zo, dan kan ik 95 procent van die vaarzen, dat zijn er jaarlijks ruim 100 stuks, prima voor het leven verkopen naar Nederland, Polen of Engeland. De prijs daarvoor is momenteel zo'n 1.800 euro. Maar ook voor een paar honderd euro minder kan het volgens mij wel uit, want ik selecteer zo

steeds opnieuw de best passende dieren voor in onze eigen stal.”

Droogzetten op 40 liter

Een grote uitdaging bij de hoge productie kan het droogzetten zijn. Zeker bij Skovgaard, die de gemiddelde tussenkalftijd beperkt tot minder dan 400 dagen. „Gemiddeld produceren onze koeien nog bijna 40 kilo melk op het moment van droogzetten. Oudere koeien komen daarom zeven weken in de droogstand en jongere koeien negen weken. Maar het droogzetten zelf doen we, omwille van de hoge productie, niet met gefaseerd afbouwen, maar juist in één keer. In de ochtend nog laten melken en dan een siliconenplug erin en droogzetten. De eerste een tot twee dagen na het droogzetten zie je de

uier oppompen en de koe onrustig zijn, maar vanaf dag twee of drie is de melk weg en is de koe rustig én gezond. Geloof het of niet, maar juist door zo te werken hebben wij bijna nooit problemen hiermee. Ik geloof echt dat dit beter is dan halfbakken gefaseerd de hoogproductieve dieren droogzetten.” Dat betekent niet dat de melkveehouder niet nadenkt over het finetunen van het management hieromheen. „Vaarzen insemineer ik tegenwoordig al bijna niet voor de 100 dagen in lactatie. Daarin zijn we de laatste jaren opgeschoven. Ik twijfel wel over verder gaan daarin omdat ik vette koeien vrees. Vette koeien in de droogstand zijn de doodsteek voor een probleemloze goede lactatie. Sowieso is de droogstand essentieel. Als het daar loopt, loopt het 99 procent zeker ook in de lactatie zonder problemen.”

De droge koeien zijn in een aparte stal gehuisvest en worden van buitenaf gevoerd met een mengwagen.

'Automatiseren moet'

De goede resultaten van de melkveestapel komen volgens Skovgaard ook deels door de keuzes die hij maakte bij de bouw en de uitbreiding van zijn melkveestal. „Toen ik in 2003 deze stal bouwde, had ik uit de jaren tachtig en negentig geleerd van de industrie dat automatiseren een absolute must is om in business te blijven. Mijn overtuiging was toen al zover dat wij daar ook op moesten inzetten. Daarom koos ik voor melkrobots en een automatisch voersysteem. Dat draait na bijna twintig jaar nog steeds. Voor het melken installeerden we SAC-melkrobots. Maar die robotarmen bleken niet goed tegen ammoniakdampen te kunnen en na drie jaar hebben we deze vervangen door A3-Lely's.” Twaalf jaar later kwamen hiervoor acht A4-typen in de plaats. Onmiskenbaar een voordeel noemt de melkveehouder de keuze voor zand in de boxen. „Geen koe is ooit meer bang om uit te glijden en voor de uiergezondheid is niets beter dan zand. Het enige nadeel is dat ik een deel van de mest moet afvoeren en dat dat niet naar biogasinstallaties kan.” In de komende jaren is het plan om apart voor de vaarzen een nieuwe stal te bouwen en verder uit te breiden. „In die stal installe-

Circa 100 Angus- en Charolais-kruislingen worden opgefokt voor slacht en verkoop via de boerderijwinkel.

Het bedrijf fokt circa 100 runderen en 750 varkens op voor de eigen boerderijwinkel waar de karkassen ook worden uitgebeend.

ren we een installatie om het zand te wassen uit de mest en te hergebruiken. De mest kan dan in de biogasinstallatie die we hier ook gaan plaatsen.”

Eerder zag hij weinig heil in zo'n installatie, maar de aangekondigde CO₂-belasting voor Deense bedrijven verandert veel. „Zoals het nu staat, horen we in september wat ons kabinet met de agrarische sector van plan is aangaande deze belasting. Maar de eerste berekeningen spreken van een prijs van 100 euro per ton CO₂. Ons bedrijf produceert nu jaarlijks 8.230 ton CO₂. Dat zou 823.000 euro betekenen. We draaien goed, maar dat kan ik natuurlijk niet ophoesten. Als deze plannen doorgaan, kan de hele Deense agrarische sector direct de deuren wel sluiten. Hopelijk wordt de soep niet zo heet gegeten als ze wordt opgediend, maar gerust ben ik er niet op. Deze ontwikkeling zie ik als verreweg de grootste uitdaging voor ons bedrijf de komende jaren.”

Beste verdiensten ooit

Ondanks die zorgen heeft de toch al goedlachse en positief ingesteld Skovgaard voor de korte termijn weinig te klagen. „Eerlijk is eerlijk, we hebben nog nooit zo goed verdiend als momenteel. Het is niet normaal hoeveel geld er binnenkomt en gelukkig ook overblijft. De melkprijs ligt voor ons inmiddels rond de 55 euro per 100 kilo en ik heb vorig voorjaar de inkoop van brok tot aan medio 2023 voor 21,50 euro vastgezet. De dagprijs daarvan ligt al tijden ongeveer op het dubbele. Nee, mij hoor je niet klagen. De koeien zijn gezond, produceren goed en we verdienen beter dan ooit. Zo is het vak van melkveehouders echt de moeite waard.”

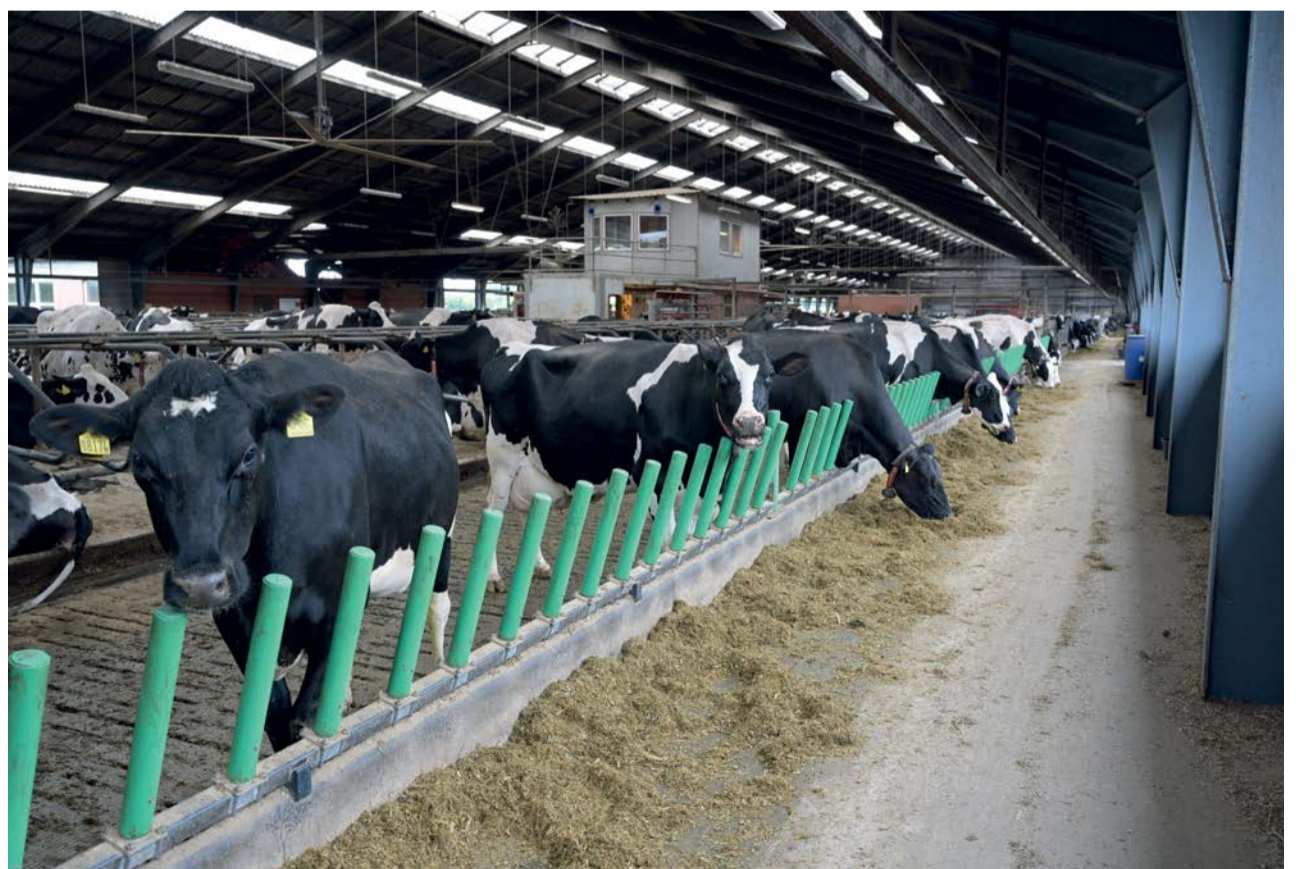
Tekst: Sjoerd Hofstee

Beeld: Landpixel

Melkinforrapport wint in Denemarken aan populariteit

Hans Skovgaard laat sinds enkele jaren geen gras- en maïskuil meer analyseren. In plaats daarvan laat hij melkmonsters analyseren door het Deense bedrijf Nordan AgriCore. Dit bedrijf werkt onder andere samen met het Franse Valorex R&D, die de tool ontwikkelde waarmee via de melk, en de vetzuren daarvan, een analyse wordt gemaakt van de rantsoenenbenutting op verschillende niveaus. Na elke meting ontvangt de melkveehouder een 'melkinforrapport' met daarbij ook kleurcodes over de scores of afwijkingen op verschillende terreinen. De techniek werkt op basis van infrarood en

brengt onder andere de eiwit- en energiebenutting in beeld, net als de drachtpercentages en de kwaliteit van de vezels. „Vraag mij niet hoe het verder exact werkt, maar als sturingsinstrument kan ik er prima mee overweg”, zegt Skovgaard. „Elke drie of vier weken laat ik zo'n monster nemen en kijk ik naar eventuele afwijkingen en aandachtspunten. Soms overleg ik voor rantsoenaanpassingen met adviseurs van AgriCore, maar meestal komen we daar zelf wel uit. Het gaat bijna altijd om finetuning na het openen van een nieuw kuil of wanneer het weer omslaat.”

De ene kant van de stal bevat vastzethekken; aan deze kant kunnen de koeien tussen de buizen volledig vrij bewegen.

Heeft u vragen en/of opmerkingen, neem dan contact op met de redactie via redactie@melkvee.nl of tel 0314 – 62 64 38.